

Byla C-300/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. liepos 7 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesverwaltungsgericht (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. gegužės 4 d.

Pareiškėja ir kasatorė:

Bund Naturschutz in Bayern e. V.

Atsakovė ir kita kasacinio proceso šalis:

Landkreis Rosenheim

Dalyvaujant:

Landesanstaltschaft Bayern, atstovauja federaliniams interesams
Bundesverwaltungsgericht

Pagrindinės bylos dalykas

Aplinkos asociacijos prašymo atlikti nacionalinio nutarimo dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos atitikties viršesnėms teisės normoms patikrinimą priimtinumą ir pagrįstumą.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Remiantis SESV 267 straipsniu pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą siekiant išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisę reikalaujama, kad prieš priimant gamtos apsaugos teisės nutarimą dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos būtų atliekamas strateginis aplinkosauginis vertinimas arba bent jau valstybė narė priimtų sprendimą dėl tokio vertinimo atlikimo.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001, p. 30; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 157) 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tolesnio projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92/ES (PAV direktyva) I ir II prieduose, vystymo pagrindai nustatomi jau tuomet, kai nutarime dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos nurodomi bendri draudimo kriterijai, kurie apima netaikymo galimybę ir leidimo reikalavimus, tačiau neturi konkrečios sąsajos su PAV direktyvos prieduose išvardytais projektais?
2. Ar Direktyvos 2001/42/EB 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad planai ir programos buvo parengti žemės ūkio, miškininkystės, žemės naudojimo ir kitose srityse, kai jais siekiama nustatyti orientacinius pagrindus būtent vienai ar kelioms iš šių sričių? Ar pakanka to, kad dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos nustatomi bendri draudimo kriterijai ir leidimo reikalavimai, kurie turi būti tikrinami pagal daugybės projektų ir naudojimo sričių patvirtinimo procedūrą ir gali netiesiogiai („automatiškai“) daryti poveikį vienai arba kelioms iš šių sričių?
3. Ar Direktyvos 2001/42/EB 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad planais ir programomis nustatomi tolesnio projektų vystymo pagrindai, kai gamtos ir kraštovaizdžio apsaugai skirtame nutarime nurodomi bendri draudimo kriterijai ir leidimo reikalavimai dėl daugybės abstrakčiai apibūdintų projektų ir priemonių saugomoje teritorijoje, tačiau nėra konkrečios sąsajos su konkrečiais projektais, nes priimant nutarimą nebuvo nei numatoma, nei ketinama įgyvendinti konkrečius projektus?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (Strateginio aplinkosauginio vertinimo direktyva, toliau – SAV direktyva), visų pirma 10 ir 11 konstatuojamosios dalys ir 3 straipsnis

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV direktyva) (OL L 26, 2012, p. 1), visų pirma I ir II priedai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Verwaltungsgerichtsordnung (Administracinių bylų teisenos kodeksas, toliau – *VwGO*) 47 straipsnis

Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG (arba Umwelt-Rechtsbehelfsgesetz, Įstatymas dėl papildomų nuostatų, susijusių su skundais aplinkos klausimais pagal Direktyvą 2003/35/EB, toliau – UmwRG) 1 ir 2 straipsniai

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung (Aplinkosauginio vertinimo įstatymas, UVPG) 2 ir 35 straipsniai

Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (arba Bundesnaturschutzgesetz, Gamtos apsaugos ir kraštovaizdžio išsaugojimo įstatymas, arba Federalinis gamtos apsaugos įstatymas, BNatSchG) 20 ir 26 straipsniai

Bayerisches Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (arba Bayerisches Naturschutzgesetz, Bavarijos gamtos apsaugos, kraštovaizdžio išsaugojimo ir rekreacijos gamtoje įstatymas, arba Bavarijos gamtos apsaugos įstatymas, BayNatSchG) 12, 18 ir 51 straipsniai

2013 m. balandžio 10 d. *Verordnung des Landkreises Rosenheim über das Landschaftsschutzgebiet „Inntal Süd“* (Rozenheimo apskrities nutarimas dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos „Inntal Süd“, toliau – LSG-Verordnung) 1, 3, 4, 5 ir 7 straipsniai

Faktinių aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 Klausimai kyla pagal *UmwRG* pripažintos asociacijos (pareiškėja) ir *Landkreis Rosenheim* (atsakovė) byloje dėl nutarimo dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos galiojimo.
- 2 Atsakovė priėmė *LSG-Verordnung*, kuris įsigaliojo 2013 m. balandžio 27 d. Į nutarimo priėmimo procedūrą ji įtraukė pareiškėją, tačiau neatliko nei strateginio aplinkosauginio vertinimo, nei tokiam vertinimui skirto pirminio vertinimo.
- 3 *LSG-Verordnung* maždaug 4 021 hektarų teritorija paskelbta saugoma. Saugomoje kraštovaizdžio teritorijoje draudžiami bet kokie veiksmai, kuriais keičiamas teritorijos pobūdis arba pažeidžiamas jos apsaugos tikslas.
- 4 Pareiškėja prieštarauja *LSG-Verordnung* ir pateikė prašymą atlikti jo atitikties viršesnėms teisės normoms patikrinimą. Žemesnės instancijos teismas prašymą atmetė kaip nepriimtina. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl kasacinio skundo.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

Dėl prejudicinių klausimų reikšmingumo priimant sprendimą byloje

- 5 Pagal nacionalinės teisės aktus pareiškėjos kasacinis skundas nepriimtinas. Pareiškėja neturi teisės pagal *VwGO* teikti prašymo atlikti nutarimo atitikties viršesnėms teisės normoms patikrinimą, nes ji negali pareikšti teisės pažeidimo fakto. Teikti prašymo atlikti aplinkos srities teisės akto atitikties viršesnėms teisės normoms patikrinimą pagal *UmwRG* neleidžiama, nes *LSG-Verordnung* nėra sprendimas, kaip jis suprantamas pagal *UmwRG*. Taip yra dėl to, kad, remiantis nacionalinės teisės aktais, priimant nutarimą nebuvo taikoma pareiga atlikti strateginį aplinkosauginį vertinimą arba pirminį vertinimą.
- 6 Dėl atsakymų į prejudicinius klausimus pareiškėjos skundas galėtų būti tenkinamas. Pirmaisiais dviem klausimais siekiama išsiaiškinti, ar priimant *LSG-Verordnung* pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą turėjo būti taikoma pareiga atlikti strateginį aplinkosauginį vertinimą. Tokiu atveju apskundimas pagal *UmwRG* būtų leidžiamas. Jei prieš priimant *LSG-Verordnung* turėjo būti atliktas strateginis aplinkosauginis vertinimas pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą, pareiškėjos kasacinis skundas turėtų būti tenkinamas iš esmės. Tokiu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *LSG-Verordnung* tikriausiai turėtų pripažinti negaliojančiu, nes būtų praleistas būtinas nutarimo priėmimo procedūros etapas.
- 7 Su SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalimi susijęs trečiasis klausimas taip pat yra reikšmingas priimant sprendimą byloje. Jei *LSG-Verordnung* nustatomi tolesnio projektų vystymo pagrindai, kaip tai suprantama pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalį, pagal nacionalinės teisės aktus atsakovė turėjo atlikti *LSG-Verordnung* pirminį vertinimą, t. y. konkretaus atvejo vertinimą, kaip tai suprantama pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį. Tokiu atveju apskundimas atitinkamai taikant *UmwRG* būtų leidžiamas. Toks apskundimas būtų bet kuriuo atveju pagrįstas, jei iš pirminio vertinimo būtų kilusi pareiga atlikti strateginį aplinkosauginį vertinimą. Tokiu atveju *LSG-Verordnung* turėtų būti pripažįstamas negaliojančiu.
- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad šie klausimai labai svarbūs ne tik konkrečiu atveju. Vokietijos Federacijoje Respublikoje iki šiol praktikoje buvo preziumuojama, jog įsteigiant saugomas teritorijas, įskaitant specialias saugomas teritorijas pagal Direktyvą 92/43/EEB, neturi būti atliekamas nei strateginis aplinkosauginis vertinimas, nei atitinkamas pirminis vertinimas. Todėl jie ir nebūdavo atliekami. Jei iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo atsakymų į klausimus paaiškėtų, jog pagal Sąjungos teisę taikoma pareiga atlikti strateginį aplinkosauginį vertinimą arba bet kuriuo atveju pagal nacionalinę teisę – pareiga atlikti pirminį vertinimą, labai daug saugomų teritorijų, įsteigtų po 2004 m. liepos 21 d., kai baigėsi SAV direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas, būtų įsteigtos pažeidžiant procedūrą. Pagal nacionalinės teisės aktus dėl tokio procedūrinio pažeidimo saugomai teritorijai įsteigti reikalingas nutarimas iš

esmės tampa negaliojantis. Preziūmavus, jog taikytina pareiga atlikti strateginį aplinkosauginį vertinimą arba pirminį vertinimą, Vokietijoje pasiektas gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos lygis galėtų reikšmingai sumažėti (taip pat žr. šiuo klausimu naujausią generalinio advokato M. Campos Sánchez-Bordona išvadą byloje *A ir kt.* [vėjo jėginių parkai Alteryje ir Nevelėje], C-24/19, EU:C:2020:143).

Dėl pirmojo klausimo

- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar iš SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkto kyla pareiga prieš priimant nutarimą dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos atlikti strateginį aplinkosauginį vertinimą.
- 10 SAV direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad SAV direktyvos 3 straipsnio 2–4 dalyse nurodytų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos vertinimas atliekamas pagal SAV direktyvos 4–9 straipsnius. SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje ir jos a punkte nustatyta, kad, laikantis 3 dalies nuostatų, atliekamas tų planų ir programų aplinkos vertinimas, kurie rengiami žemės ūkiui, miškininkystei, žuvininkystei, energetikai, pramonei, transportui, atliekų tvarkymui, vandentvarkai, telekomunikacijoms, turizmui, miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui ir kurie nustato tolesnio projektų, išvardytų Direktyvos 85/337/EEB – dabar Direktyvos 2011/92/ES – I ir II prieduose (žr. PAV direktyvos 14 straipsnio antrą pastraipą), vystymo pagrindus.

Plano arba programos, kaip jie suprantami pagal SAV direktyvos 2 straipsnio a punktą, buvimas

- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Teisingumo Teismo jurisprudencija (2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias ir kt.*, C-43/10, EU:C:2012:560, 94 ir paskesni punktai ir 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D'Oultremont ir kt.*, C-290/15, EU:C:2016:816, 52 punktas; taip pat žr. 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 54 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2012 m. kovo 22 d. Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-567/10, EU:C:2012:159, 41 punktą) preziumuoja, jog *LSG-Verordnung* yra planas arba programa, kaip jie suprantami pagal SAV direktyvos 2 straipsnio a punktą.

Projektų vystymo pagrindų nustatymas

- 12 SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktu suponuojama, kad planu arba programa nustatomi tolesnio projektų, išvardytų PAV direktyvos I ir II prieduose, vystymo pagrindai. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją sąvoka „planai ir programos“ susijusi su bet kuriuo aktu, kuriuo, apibrėžiant taisykles ir kontrolės procedūras, nustatoma visuma kriterijų ir taisyklių, privalomų laikytis išduodant

leidimą dėl vieno ar kelių projektų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, ir juos vystant (2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias ir kt.*, C-43/10, EU:C:2012:560, 94 ir paskesni punktai, 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D'Oultremont ir kt.*, C-290/15, EU:C:2016:816, 52 punktas, 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Verdi Ambiente e Società [VAS] – Aps Onlus ir kt.*, C-305/18, EU:C:2019:384, 50 punktas ir 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 61 punktas). Pagal 2018 m. birželio 7 d. Sprendimą *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-671/16, EU:C:2018:403, 55 punktas) ir 2018 m. birželio 7 d. Sprendimą *Thybaut ir kt.* (C-160/17, EU:C:2018:401, 55 punktas) sąvoka „visuma kriterijų ir taisyklių“ turi būti suprantama kokybiškai. Taigi reikia vengti galimų SAV direktyvoje nustatytų pareigų apėjimo strategijų, kurios gali lemti priemonių suskaidymą į dalis, šitaip mažinant šios direktyvos veiksmingumą (taip pat 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Verdi Ambiente e Società [VAS] – Aps Onlus ir kt.*, C-305/18, EU:C:2019:384, 51 punktas).

- 13 Siekiant nustatyti, ar planu arba programa nustatomi tolesnio projektų, išvardytų PAV direktyvos I ir II prieduose, vystymo pagrindai, reikia išnagrinėti šio plano ir (arba) programos turinį ir tikslą atsižvelgiant į šioje direktyvoje numatyto aplinkosauginio vertinimo apimtį (2010 m. birželio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie*, C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355, 45 punktas).
- 14 Tuo remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar *LSG-Verordnung* nustatomi pagrindai, kaip tai suprantama pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 15 Jame nustatyta daug bendrų draudimo kriterijų ir leidimo reikalavimų dėl daugybės projektų ir naudojimo sričių. Pavyzdžiui, pagal *LSG-Verordnung* 4 straipsnį saugomoje kraštovaizdžio teritorijoje draudžiami bet kokie veiksmai, kuriais keičiamas teritorijos pobūdis arba pažeidžiamas jos apsaugos tikslas. Pagal *LSG-Verordnung* 5 straipsnio 1 ir 2 dalis suteikiama galimybė duodant leidimą patvirtinti įvairias priemones, kurios draudžiamos pagal *LSG-Verordnung* 4 straipsnį. Galiausiai *LSG-Verordnung* 6 straipsnyje numatytos nutarime nustatytų apribojimų išimtis, o *LSG-Verordnung* 7 straipsnyje – jų netaikymo galimybės.
- 16 Vis dėlto neaišku, ar to pakanka preziumuoti, jog nustatomi pagrindai, kaip tai suprantama pagal direktyvą. Pagal SAV direktyvos 3 straipsnio sistemą kriterijais, taikomais tolesnio projektų, išvardytų PAV direktyvos I ir II prieduose, vystymo pagrindų nustatymui ir planų ir programų priskyrimui vienai iš SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytų sričių, siekiama šiuos planus ir programas atskirti nuo tų, kuriuos apima SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalis. Toks atskyrimas yra būtinas, nes šių teisės normų teisinės pasekmės yra skirtingos. Į SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalį patenkančių planų ir programų strateginis aplinkosauginis vertinimas turi būti atliekamas visada. Į SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalį patenkančių planų ir programų strateginis aplinkosauginis

vertinimas turi būti atliekamas tik tuomet, kai valstybės narės pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį nustato, jog jų pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai; kitais atvejais aplinkosauginio vertinimo atlikti nereikia (taip pat žr. SAV direktyvos 11 konstatuojamąją dalį).

- 17 Todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, pagrindų nustatymas, kaip tai suprantama pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą, turi būti konkrečiai orientuotas į PAV direktyvos I ir II prieduose išvardytus projektus arba turėti su jais konkrečią sąsają. Planais ir programomis turi būti nustatomi tokių projektų tolesnio vystymo orientaciniai ir (arba) reguliuojamieji pagrindai, kurių pasekmės aplinkai, direktyvos leidėjų supratimu, paprastai būna reikšmingos, todėl jų poveikis aplinkai turi būti įvertinamas jau aukštesniu lygmeniu, kuris yra viršesnis už konkretaus projekto patvirtinimą ir turi būti atliekamas prieš jį (žr. generalinio advokato M. Campos Sánchez-Bordona išvados byloje *A ir kt.* [vėjo jėgainių parkai Alteryje ir Nevelėje], C-24/19, EU:C:2020:143, 33, 35 ir 74 punktus). Tokių projektų vystymo orientacinių ir (arba) reguliuojamųjų pagrindų buvimą Teisingumo Teismas preziumavo, pavyzdžiui, tuomet, kai planas susijęs su techniniais standartais, eksploataavimo tvarka, garso lygio standartais ir pan. ir taip juo nustatomos atitinkamoje srityje taikomos sąlygos, kurių laikantis gali būti patvirtinami konkretūs projektai (žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D'Oultremont ir kt.*, C-290/15, EU:C:2016:816, 50 punktą). Generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona savo išvadoje byloje *A ir kt.* [vėjo jėgainių parkai Alteryje ir Nevelėje], (C-24/19, EU:C:2020:143, 93 punktas) remiasi šia jurisprudencija ir pabrėžia, kad toje byloje nagrinėtame Flandrijos regiono teisės akte nustatomi išsamūs reikalavimai dėl įvairių jautrių klausimų, tokių kaip vėjo jėgainių skleidžiamas triukšmas, stroboskopiniai šešėliai, vėjo jėgainių parkų saugumas ir rūšis. Todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, negali pakakti to, kad planas arba programa, pavyzdžiui, dėl taikymo aprėpties, (atsitiktinai) apima ir „Direktyvos 2011/92/ES I ir II prieduose išvardytus projektus“, nors tame plane ar toje programoje jie nėra atskirai vertinami ir nėra tikslingai nustatoma jų patvirtinimo tvarka.
- 18 Jei būtina sąsaja su projektu, tai *LSG-Verordnung* nenustatomi tolesnio projektų, išvardytų PAV direktyvos I ir II prieduose, vystymo pagrindai. Tai kyla jau iš *LSG-Verordnung* apsaugos tikslo. Kitais aspektais nutarime taip pat nenustatyta jokių konkrečių normų dėl projektų patvirtinimo, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvos I ir II priedus. Tokiu nutarimu dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos ne nustatoma projektų patvirtinimo tvarka, o pirmiausia siekiama užkirsti kelią tam tikriems projektams arba užtikrinti jų atitiktį gamtos apsaugos reikalavimams.

Dėl antrojo klausimo

- 19 Antrasis klausimas susijęs su kita SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta sąlyga, pagal kurią planai turi būti parengti žemės ūkiui, miškininkystei, žuvininkystei, energetikai, pramonei, transportui, atliekų tvarkymui,

vandentvarkai, telekomunikacijoms, turizmui, miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar šiuo atveju taip yra, nes *LSG-Verordnung* buvo parengtas gamtos apsaugos ir kraštovaizdžio išsaugojimo srityje, taigi kaip tik nė vienoje iš pirmiau išvardytų sričių.

- 20 Remiantis SAV direktyvos 10 konstatuojamąja dalimi, planų ir programų priskyrimas SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytoms sritims grindžiamas prezumpcija, jog minėtose srityse pasekmės aplinkai paprastai būna reikšmingos, todėl iš esmės turi būti atliekamas planų strateginis aplinkosauginis vertinimas. Tai suponuoja, kad planą arba programą turi būti galima aiškiai priskirti atitinkamai sričiai. Tai išreiškiama SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodymu, kad planas arba programa turi būti „rengiami“ šioje srityje, taigi tikslingai ir specialiai skirti šiai sričiai. Šią išvadą patvirtina SAV direktyvos 5 straipsnis. Pagal jį aplinkos apsaugos ataskaitoje turi būti, be kita ko, nustatomos, aprašomos ir įvertinamos plano ar programos įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai ir priimtinos alternatyvos (1 dalis) ir pateikiama informacija apie su planu arba programa susijusių sprendimų priėmimo pakopą (2 dalis). Šie reikalavimai skirti SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytų sričių planams ir programoms, tačiau netinka teisiniam nutarimui, skirtam gamtos apsaugai ir kraštovaizdžio išsaugojimui. Todėl logiška, kad gamtos apsaugos ir kraštovaizdžio išsaugojimo sritys nepaminėtos SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte.
- 21 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje „parengimo“ tam tikroje srityje sąlygai kol kas nebuvo skiriama daug dėmesio (pvz., 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 61 ir paskesniuose punktuose; taip pat žr. 2018 m. birželio 7 d. Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-671/16, EU:C:2018:403, 43 ir paskesnius punktus dėl miestų ir kaimų planavimo ar žemės naudojimo). Todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, reikalingas Teisingumo Teismo išaiškinimas, ar „parengimas“ suponuoja tikslingą ir specialų orientavimąsi į vieną iš SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytų sričių, ar pakanka to, kad planai ir programos faktiškai daro poveikį nurodytoms sritims (šiuo atveju – žemės ūkiui, miškininkystei, žemės naudojimui), nors jie buvo parengti kitai, SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nenurodytai sričiai (šiuo atveju – gamtos apsaugai ir kraštovaizdžio išsaugojimui). Tai išsiaiškinti labai svarbu, nes „parengimas“ tam tikroje srityje yra kriterijus, pagal kurį planai ir programos, kurie suprantami pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą, skiriami nuo planų ir programų, kurie suprantami pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalį.

Dėl trečiojo klausimo

- 22 Trečiasis klausimas susijęs su SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalies išaiškinimu. Jis teikiamas tik tam atvejui, jei Europos Sąjungos Teisingumo Teismas manytų, jog reikalinga konkreti projekto sąsaja su PAV direktyvos I ir II prieduose išvardytais projektais (pirmasis klausimas) arba patvirtintų tikslingo ir specialaus

parengimo vienoje iš SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytų sričių būtinybę (antrasis klausimas). Tokiu atveju reikėtų preziumuoti, jog *LSG-Verordnung* tikslais strateginis aplinkosauginis vertinimas pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą neturėjo būti atliekamas.

- 23 Remdamosi SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalimi, valstybės narės pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį nustato, ar kitų, nenurodytų SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje, planų ir programų, kuriais nustatomi tolesnio projektų vystymo pagrindai, pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, „pagrindų nustatymo“ kriterijus pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalį turi būti aiškinamas lygiai taip kaip pagal SAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą (žr. 2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 60 punktą). Taigi pirmuoju klausimu keliami aspektai svarbūs ir kalbant apie SAV direktyvos 3 straipsnio 4 dalį. Todėl, remiantis pirmiau pateiktais argumentais, ir čia būtų reikalinga konkreti planų ir programų sąsaja su projektais, kurių pagrindai nustatomi. Nes be tokios sąsajos – išskyrus planus arba programas, kuriuose tik nustatomi reikalavimai projektams, kuriems nereikalingas leidimas (2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 65 punktas) – galiausiai nebūtų planų arba programų, kurių neapimtų SAV direktyvos taikymo sritis. Tai prieštarautų SAV direktyvos 11 konstatuojamajai daliai.
- 24 Todėl trečiuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, kokio konkretumo turi būti planų ir programų sąsaja su „projektais“, kurių pagrindai nustatomi.